

FUNDACJA

Archiwum i Muzeum Pomorskie

Archiwum i Muzeum Pomorskie

ul. Główna 2

tel: 65-22-100, 81-11-111

REGON 140502722

adres
5-840 Białobł.

AK
Уотыў
ЛУР

kapit.
vel. Romanówna
ROMAN Wanda
zam. Jarwas
ps. "Jagoda"

1343¹/USK

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — 1343/602
ROMAN Wandu
zam. Warsaw

I. Materiały dokumentacyjne

- I/1 – tłocząca właściwa ✓ K-1, 5-1
I/2 – dokumenty (sensu stricto) dot. osoby relatora —
I/3 – inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatora ✓ K-1, 5-1-2

II. Materiały uzupełniające relację —

III. Inne materiały (zebrane przez „relatora”): —

- III/1 – dot. rodziny relatora —
III/2 – dot. ogólnie okresu przed 1939 r. —
III/3 – dot. ogólnie okresu okupacji (1939 – 1945) —
III/4 – dot. ogólnie okresu po 1945 r. —
III/5 – inne... —

IV. Korespondencja ✓ K-1, 5-1-2

.....
.....
.....
.....

V. Wypisy ze źródeł [tzw.: „nazwiskowe karty informacyjne”] ✓ 6

VI. Fotografie —

I/1. Relacja właścica:

- Relacja wojennej służby Kobiet 1939-1945 - kpr. Roman -
Warkas Handa, maj 1988, (spisana przez J. Marciniak na
podst. oryginalnej relacji W. Handas, znajdującej się w Archiwum
Środowiska 27 WDP AK 4 6-uc. Rep. Orgg. K. 1, s. 1.

Relacje Wojskowej Służby Żeńskiej 1939-1945 r.

I. Dane osobowe: 1. kpt. Roman - Wierwas Wanda

2. urodzone: 10. VIII. 1924 r. Stepani pow. Kostopol na Wołyniu

3. rodzice: Stanisław i Franciszka z d. Krawczyńska

4. adres: 05 840 Brwinów

II.

III.

IV.

V. Przebieg konspiracyjnej służby żołnierskiej 1939-1945 r. do AK wziętą w ułucie

Stepanowej gdzie powstala samostworona przed bandami UPA w okresie 1942-43 r

a potem ochotniczo w oddziale partyzanckim AK kpt. „Bomba”. Wzięliśmy 30 dni

w ułucie Stepanowej z naprowadzeniem band ludobójców. Udział wzięliśmy w wielu zrywkach

i wyszliśmy z ułucy Stepanowej do starej ułucy przez Bryhucy, Seracze ... Stajonowicze

w Bronisławce w oddziale kobiecym „Drucal” kpt. Blachowicki, a dowódcą „Bomba”

był kapłan wojskowy K. Spiesak. Po aresztowaniu kpt. „Bomba” przenieśliśmy się

do Prebrzyska z pow. Stuckim. Zachorowaliśmy na tyfus i leżaliśmy w szpitalu

w Kiercach. Moim pseudonimem „Jagoda” sanitariuszka. Szpital przejął WP i wzięto mnie

do sanitarnego kompanii 8 pp.

Odmaczenia: Kniżka kawalerki, Kniżka partyzancka, Berlin - Warszawa, ze Odra i Nysa.

VI.

VII. Przebieg służby w I W.P.: po wyzdrowieniu z tyfusu umundorowana mnie na żołnierkę

LWP. Moja służba w WP trwała 3 lata i 10 m-cy

VIII. Krótki życiowy portret: wysławiam się mężowi, wychowaniu dzieci

Zauważam: Władysław Tułysz „Grey”

1-1 Wierwas Wanda

Stanisław Jesiulski „depeuce”

Oryginał relacji znajduje się w archiwum rodzinnym 24 WDP HK w H-urze. Spieska
Józefa Lesińskiego w H-urze Chłobuch 11 m 202 dla WSK w Toruniu Górnym 2.

H-ur, maj 1998 r.

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dot. osoby relatorki

- Ankieta personalna - Waryas Wanda b. d. Druk/tytuł. oryginał,
K. 1, s. 1-2.

ANKIETA PERSONALNA

17/413

1. Nazwisko i imię Warwas Wanda
2. Imiona rodziców Stomiszów i Franciszko
3. Nazwisko penięskie Romanowa
4. Data i miejsce urodzenia 1924, 1 sierpnia. Stepan
na Wołyniu obecnie ZS.R.R.
5. Aktualne miejsce zamieszkania
- 05-840 Browinów Staleczne
ulica, nr domu, miejscowość
kod pocztowy, województwo
6. Posiadany stopień wojskowy Kapral
7. Stan rodzinny /mężatka, panna, wdowa itp./ wdowa
8. Wykształcenie - tytuł naukowy 2 klasy gimnazjum
9. Opisać przebieg służby wojskowej, datę powołania, datę zwolnienia,
zajmowane funkcje w czasie działań wojennych, pełne nazwy jednostek
wojskowych Od czerwca 1941 r. Pol. Półdr. Ruch. Oporu
27 dyw. Wołyńskie A.K. pod Dowódcą "Bombay" do 1944
Wodochronnym Woj. Pol. Od 1944 r. 3 Dywiz. 8 p.p. Sanitar.
komp. Następnie Batalion Kobiecy Im. Emilii Plater
do Maja 1945 r. Pełniła funkcję San. Instrukt. i w
Batalionie pod Dowódcą. Silekcyj w plutonie
szambarmenki.
10. Opisać pracę zawodową od 1939 do chwili obecnej, własne gospodar-
stwo, zajmowane funkcje jako wdowa wychowałam
i wykształciłam troje dzieci
11. Podać funkcje w pracy społecznej po zwolnieniu z wojska do
chwili obecnej Prelekcje z Modriem przy Z.B.O.W.S.

- 12. Wymienić ważniejsze posiadane odznaczenia państwowe i wojskowe
Order Szwaberski, Order Pol. Turcji, Partyzancki, za Berlin, za Warszawę, Medal Brązowy Obr. Turcji, Order Nysy, Białek, i inne pamiątkowe
- 13. Podać wysokość posiadanej emerytury-renty inwalidzkiej, renty wyjątkowej
8 tysięcy renty
- 14. Podać warunki mieszkaniowe, socjalno bytowe ilość izb
2 izby, budownictwo stare
- 15. Jeśli Koleszanka posiada ciekawe wydarzenia z okresu wojny w czasie walk lub w okresie utrwalania władzy ludowej - krótko opisać - można dołączyć oddzielną relację jako załącznik do ankiety
Delanciam odzimek z paraty z moich wspomnień. Wyciąganiem rannych z pola walki z piwnic połgających się domów uchielatom pierwsi pomocy jak w partyzancie tak i w Sułowsy Wojny Polskiej
- 16. Czy koleżanka pragnie wziąć udział w III Zlocie Platorówek gdyby był zorganizowany z okazji 40 lecia PKWN w czerwcu lub wrześniu 1984 r. Proszę o wyrażenie
na zlot
- 17. Napisać inne uwagi warte uwzględnienia w planowanym wydawnictwie albumowym o Platorówkach - można dołączyć oddzielną relację jako załącznik do ankiety
Młode i chielne kobiety sprężnity swoje najpiękniejsze lata młodości na kulawce dla ojczyzny
- 18. Ilość dzieci ich imiona nazwiska jakie posiadają zawody, co robią zajmowane funkcje w zakładach pracy i instytucjach - można dołączyć oddzielną relację do ankiety.
troje dzieci Danuta Gnary Księgowo w kopalni Turów Zofia Pilaraska Elektryk Kopalni Turów syn górnik Marwan Edward

U w a g a: do ankiety dołączyć zdjęcia o wymiarach

Barbara Hanola
.....
podpis wypełniającego
ankietę

IV. Korespondencja:

- 7.02.2002 - list Fundacji (S. Grochowiak) do Wendy Harms.
Msp. Kserokopia, k. 1, s. 1-2.

Toruń, 07.02.2002 r.

MEMORIAŁ
General Marii Witte's

Pani

Wanda Warwas

05 - 840 Brwinów

Szanowna Pani!

Pracuję w Fundacji „Archiwum Pomorskie Armii Krajowej”, którego dział WSK (Wojenna Służba Kobiet) zajmuje się gromadzeniem i opracowywaniem materiałów na temat Polek walczących na wszystkich frontach II wojny światowej.

Od Pani Józefy Marciniak z Warszawy (żołnierz 27 WDP), która jest współpracowniczką naszego Archiwum, otrzymaliśmy odpis Pani relacji znajdujący się w Archiwum Środowiska 27 WDP w Warszawie. Na podstawie tego odpisu założyliśmy na Pani nazwisko teczkę osobową o numerze inwentarzowym 1227 WSK.

Bylibyśmy jednak niezmiernie wdzięczni gdyby zechciała Pani napisać relację na temat swoich losów wojennych, najlepiej według załączonego schematu relacji WSK. Być może pamięta Pani również nazwiska koleżanek służących z Panią w 27 Dywizji Wołyńskiej?

Wszelkie informacje na temat kobiet-żołniczy są bezcenne dla naszego Archiwum i dla dalszych badań historycznych.

Może mogłaby również Pani przysłać nam jakiegokolwiek dokumenty i zdjęcia poświadczające Pani służbę wojenną (ewentualnie mogą być kserokopie). Zdjęcia proszę opisać na odwrocie.

Jeśli nie posiada Pani swojej fotografii z lat 40-tych to proszę nam przysłać swoje

współczesne zdjęcie. Powyższe materiały uzupełniłyby Pani teczkę osobową, a ponadto są one niezwykle cenne dla celów badawczych.

W załączeniu przesyłam informacje dotyczące naszej działalności.

Serdecznie zapraszam do współpracy i czekam na przychylny odzew z Pani strony. Współpraca z każdą osobą pomagającą nam w zachowaniu od zapomnienia losów kobiet-żołnierzy jest dla nas bezcenna.

Pozdrawiam i łączę wyrazy szacunku

mgr Sylwia Grochowina

Sylwia Grochowina

Dokumentalistka Działu WSK

Załączniki:

1. Informacja na temat Fundacji
2. Informacja wydawnicza
3. Schemat relacji WSK

J. 1343/WSK

ROMAN Wanda

zam. Karwas

ps. "lagoda"

AK
Wolczyn
27 WDP
24P

r. Wypisy ze źródeł - na 2 wiskowe karty
informacyjne: 6.

1 T. 1343/LSK

ROMAN WANDA

AK
Wolyni
27 WDP
LWP

Przed wojną zamieszkała w Hucie Stepaniskiej, pow.
Kostopol, Wołyń.

Żołnierz AK w plut. Heleny Sawickiej ps. "Drwal"
oddz. kpt. "Bomby" 27 WDP, obok: Roman Janiny
ps. "Malina" (siostra), Piotrowskiej Mirosławy,
Dzikaniskiej Jadwigi, Wali i Marysi.

Zachorowała na tyfus, podobnie jak Janina Roman
i Jadwiga siostrzyna w czasie marszu ze Starej
Kuty przez na koncentrację pod Korwel. Z przeobraża
wszystkie trzy do katuryżyski odtransportował →
c.d.n.

c.d.

2 T. 1343/WSK

AK

ROMAN WANDA

Wotyni
27 WDP

c.d. nozem drabiniastym do szpitala w Slivereach.
To uratowało je od śmierci. Podjęty one prace
w M/W szpitalu do chwili przejścia go przez "T.A.W.P."
[LWP].

Relacja Romanda my J. xam. Franus o wojennej
stuzbie w 27 WDP AK, t. teźe 1124/WSK, I/1/6.

16r'88

ROMANÓWNA WANDA

AK
Wołyni
LWP

Żołnierz AK

Udział w walkach z UPA w Hucie Stepańskiej
pow. Kostopol woj. wołyn. 15, 16 i 17 VII 1943r. Pod
ostatnią ^{z młodszą} siostrą Janiną Romanówną
i innymi mieszkańcami opuściła rodzinny dom
(Hucę Stepańską), udała się do lasów Grabiny.

Obie siostry brały czynny udział w walkach ob-
ronnych w Hucie Starej, Muczulance, nad Stuczem^{Wołyni}.

Złożyły obie przysięgę AK-owską w oddziale
"Bomby". Przeszły obie przez komendy silnych
band ukraińskich do Przebraża. Tam ~~zostały~~ siostry
cdn.

2
c.d. ROMANOWNA WANDA

AK
Wolyn
LWP

zapadły na tyfus i zapalenie płuc.

2 II 1944 obie wystąpiły jako ochotniczki do LWP.

T.: Romanówna Janina zam. Francis, 1124/WSK,
I, 1/3-3v, 5v.

Mr '98

i

T.1343/152

25RR-LWP

WARWAS Wanda
* ol. Romanówna

Źródło informacji:

Ankieta personalna.

J.H./oo.

Ua.172

T-1247 1343

ZSRR
LWP

Romanów Wanda

WARWAS Wanda z d. Romanów — kpr. rez., ur. 1924 Stepań woj. Wołyń, zam. Brwinów woj. Warszawa. Sl. wojsk.: 27 Wołyńska Dyw. AK, 8 pp 3 DP, bkob. Zdemob. 1945. Dział. społ.: ZBoWiD — prelegent. Krzyż Kaw. OOP, Krzyż Partyzancki i in.

"Platenwoli"

ERok 08.96

05-840 Brwinów

21 500 Biata Podlaska

tel

AK
Wotyn'
LWP

ROMAN Wanda

zam. Warwus *Warwus*

ps. "Jagoda"

1343 WSK

sierz.

~~ROMAN~~ Janina

~~zam. Franus~~

~~ps. "Malina"~~

zob.

1.1124/WSK

~~Franus~~

~~zob. Romne w... (15)~~

~~1343~~

~~1227/WSK~~

ROMAN Wanda
ROMAN Janina

vel. Romanowa

ROMAN Wanda

